

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
i Norweski Mechanizm Finansowy

Granty z efektem

Prezentacja dobrych praktyk

Warszawa 2013

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
i Norweski Mechanizm Finansowy

Granty z efektem

Projekty z dotacją MF EOG & NMF 2004-2009

Prezentacja dobrych praktyk

Wydawca:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Departament Funduszy Norweskich
ul. Konstruktorska 3 a, 02-673 Warszawa
www.nfosigw.gov.pl
e-mail: mfeog@nfosigw.gov.pl
tel. (+48 22) 45 90 430, fax (+48 22) 45 90 621

Więcej informacji o MF EOG i NMF 2004–2009 oraz 2009-2014
<http://www.eog.gov.pl>
http://www.mos.gov.pl/kategoria/200_wsparcie_z_eog_i_norwegii/
<http://eeagrants.org/>

ISBN: 978-83-934797-7-1

Tekst publikacji, na podstawie materiałów nadesłanych przez beneficjentów, został przygotowany i zredagowany przez Wydział Strategii i Komunikacji Departamentu Strategii, Edukacji i Rozwoju NFOŚiGW, przy współpracy i po weryfikacji Departamentu Funduszy Norweskich NFOŚiGW.

Zdjęcia i grafiki nadesłane zostały przez beneficjentów, stanowią ich własność i chronione są prawami autorskimi. Zostały udostępnione tylko NFOŚiGW do wykorzystania w publikacjach informacyjno-promocyjnych.

Przedruk całości lub części niniejszej publikacji jest bezpłatny i dozwolony, pod warunkiem podania źródła.

Szanowni Państwo,

Przystąpienie Polski do Europejskiego Obszaru Gospodarczego w 2003 r. i Unii Europejskiej w 2004 r. otworzyło nowe perspektywy dla rozwoju Polski i umożliwiło przemiany społeczno-gospodarcze na niespotykaną w naszym kraju skalę. Otrzymaliśmy możliwość uczestniczenia w międzynarodowych projektach i współpracy z partnerami europejskimi w wielu obszarach i dziedzinach. Było to możliwe również dzięki funduszom przekazanym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004-2009.

W ramach I edycji Mechanizmów Finansowych najwięcej uwagi i środków przypadło na ochronę środowiska i zrównoważony rozwój. Dofinansowano 157 projektów z zakresu ochrony środowiska zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i projektów nieinwestycyjnych, tzw. miękkich. Zrealizowano zadania mające na celu redukcję i ograniczanie przemieszczenia się zanieczyszczeń, oszczędności zasobów energii, zwiększanie udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym Polski, zapewnienie aglomeracjom odbioru i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowywania segregowanych odpadów. Poza wspieraniem infrastruktury z zakresu ochrony środowiska do realizacji wybierano projekty dotyczące tematyki promowania i wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczeństwa. Dotyczyły one głównie: wprowadzania wzorców produkcji i konsumpcji przyjaznych środowisku, zachowania trwałości i różnorodności biologicznej, poszerzania wiedzy na temat rozwiązywania lokalnych problemów związanych z zatrudnieniem i środowiskiem, współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w edukację ekologiczną. Mechanizmy Finansowe wspierały również inicjatywy wspomagające działania administracji oraz innych jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie i egzekwowanie prawa Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska.

Niniejsza publikacja ma na celu podsumowanie wdrażania I edycji Mechanizmów Finansowych w obszarze ochrony środowiska oraz przedstawienie części spośród wielu znaczących projektów, które przyczyniły się do poprawy jakości życia mieszkańców w różnych regionach Polski. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest dumny z faktu, iż może uczestniczyć w procesie tych zmian na lepsze oraz będzie kontynuował te działania przy wdrażaniu II edycji Mechanizmów.

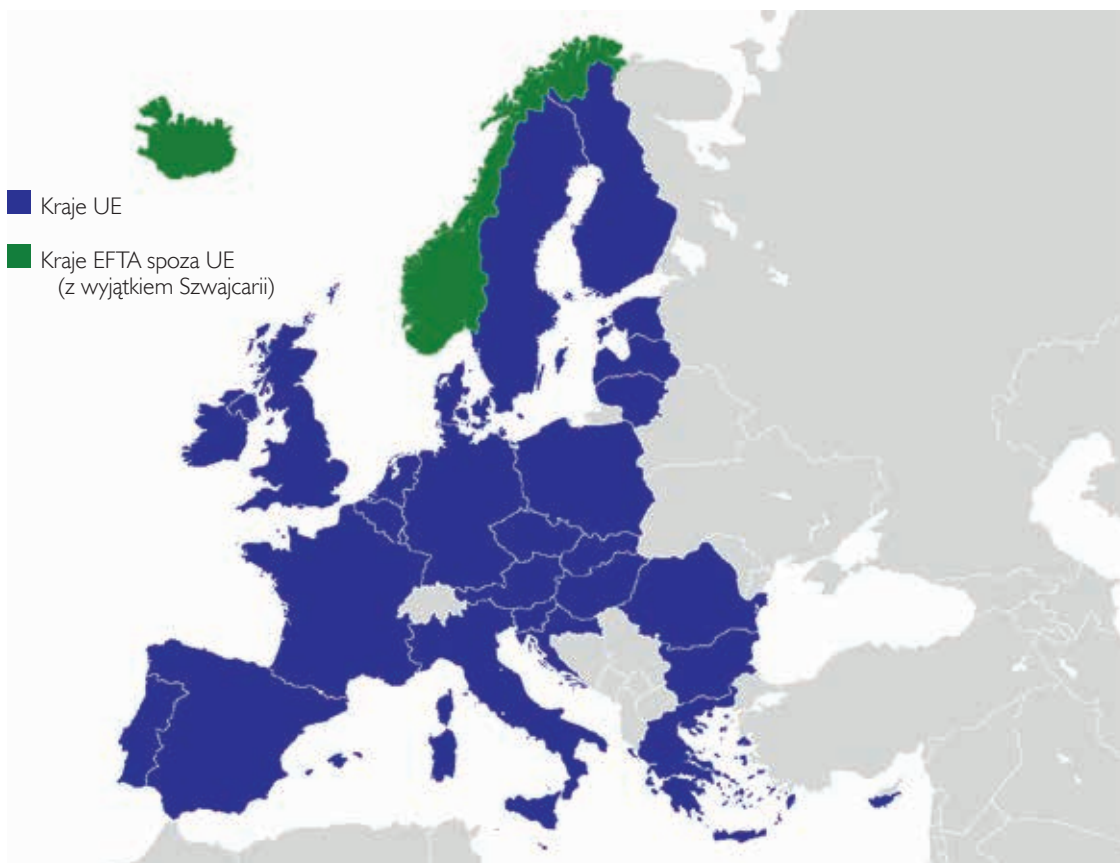
Barbara Koszułap

Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Granty z pomocy zagranicznej EOG

Bezzwrotna pomoc finansowa dla Polski w postaci dwóch instrumentów pod nazwą: **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego** (zwany dalej MF EOG) oraz **Norweski Mechanizm Finansowy** (zwany dalej NMF) – potocznie znanych jako „fundusze norweskie” lub „fundusze norweskie i EOG” – pochodzi z trzech krajów EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu), będących zarazem członkami EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego), tj. **Norwegii, Islandii i Liechtensteinu**.

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej (UE) było przystąpienie do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)¹. Na mocy Umowy o rozszerzeniu EOG z 14 października 2003 r. ustanowiona została pomoc finansowa krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), tworzących EOG – a tym samym korzystających z możliwości, jakie oferuje rynek wewnętrzny UE – dla najmniej zamożnych państw UE, w tym także Polski.

Kraje tworzące Europejski Obszar Gospodarczy

W październiku 2004 r. polski rząd podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej: *Memorandum of Understanding* wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz *Memorandum of Understanding* wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Darczyńcami są 3 kraje EFTA: Norwegia, Islandia i Liechtenstein.

¹ Europejski Obszar Gospodarczy – EOG (ang. European Economic Area – EEA) stanowi 27 krajów Unii Europejskiej oraz Norwegia, Liechtenstein i Islandia. Polska stała się członkiem EOG na mocy podpisanej w dniu 14 października 2003 r. przez Ministra Spraw Zagranicznych RP Umowy o rozszerzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Oba Mechanizmy zostały objęte jednolitymi zasadami i procedurami oraz podlegają jednemu systemowi zarządzania i wdrażania w Polsce. Funkcję koordynacyjną – jako Krajowy Punkt Kontaktowy – pełni Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Wdrażanie Mechanizmów Finansowych w Polsce odbywa się na podstawie Regulacji ws. wdrażania MF EOG i NMF, przy uwzględnieniu wytycznych przygotowanych przez państwa-darczyńców.

Łącznie Polska w ramach obu Mechanizmów otrzymała **533,51 mln euro** na lata 2004-2009. To wsparcie finansowe zostało udzielone w zamian za możliwość korzystania z czterech swobód (swobodnego przepływu towarów, kapitału, usług i osób) jakie obowiązują w ramach wspólnego rynku Unii Europejskiej. Podstawowym celem Mechanizmów jest przyczynianie się do zmniejszenia różnic społecznych i ekonomicznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Priorytety MF EOG i NMF 2004-2009

W ramach **Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego** określonych zostało 6 obszarów priorytetowych:

1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii;
2. Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami;
3. Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast;
4. Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmacnianie wspierających go procesów demokratycznych;
5. Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem;
6. Badania naukowe.

W ramach **Norweskiego Mechanizmu Finansowego** mogły być wspierane działania podejmowane w ramach wszystkich sześciu priorytetów Mechanizmu Finansowego EOG, oraz na zasadach pierwszeństwa następujące 4 obszary priorytetowe:

1. Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa;
2. Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych;
3. Polityka regionalna i działania trans graniczne;
4. Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

Rola Ministerstwa Środowiska i NFOŚiGW

Ministerstwo Środowiska, jako Instytucja Pośrednicząca MF EOG oraz NMF, w priorytetach związanych z ochroną środowiska, powierzył Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadania do wykonania w perspektywie 2004-2009. W tym okresie przyjmowane były wnioski o dofinansowanie projektów w następujących dziedzinach:

Priorytet 2.1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii (projekty inwestycyjne).

1. Ograniczenie korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych sieci ciepłych;
2. Zastąpienie przestarzałych źródeł energii cieplnej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami energii;
3. Prace termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej;
4. Inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. wykorzystanie energii wodnej (małe elektrownie wodne do 5MW), energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych;
5. Budowa, przebudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej;
6. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowanie ich poprzez odzysk.

Priorytet 2.2. Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami (projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne).

1. Zmniejszenie energo-, materiało-, wodochłonności produkcji i usług poprzez poprawę efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych;
2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
3. Wspieranie procesów tworzenia „zielonych” miejsc pracy i „zielonych zamówień”;
4. Działanie na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej, poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska;
5. Działanie zachęcające do ochrony, poprawy i przywrócenia różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci Natura 2000;
6. Działanie na rzecz wsparcia gospodarki leśnej.

Priorytet 2.8. Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych (projekty nieinwestycyjne).

1. Usprawnienia wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska;
2. Wspieranie budowy zdolności instytucjonalnych administracji odpowiedzialnej za ochronę środowiska;
3. Gromadzenia i upowszechniania informacji, np. o najlepszych dostępnych technikach (zgodnie z Dyrektywą 96/61/EC) i o „czystej produkcji”;
4. Rozwoju systemów zarządzania środowiskowego.

W programie NMF i MF EOG 2004-2009 odbyły się trzy nabory wniosków.

I nabór wniosków

Alokacja na priorytety środowiskowe 74 967 893 Euro

- Priorytet 2.1 – Redukcja zanieczyszczeń i promowanie OZE – 68 010 6295 Euro
- Priorytet 2.2 – Promowanie zrównoważonego rozwoju – 4 748 410 Euro
- Priorytet 2.8 – Wzmocnienie zdolności administracyjnej – 2 208 788 Euro

II nabór wniosków

Alokacja na priorytety środowiskowe 41 390 000 Euro²

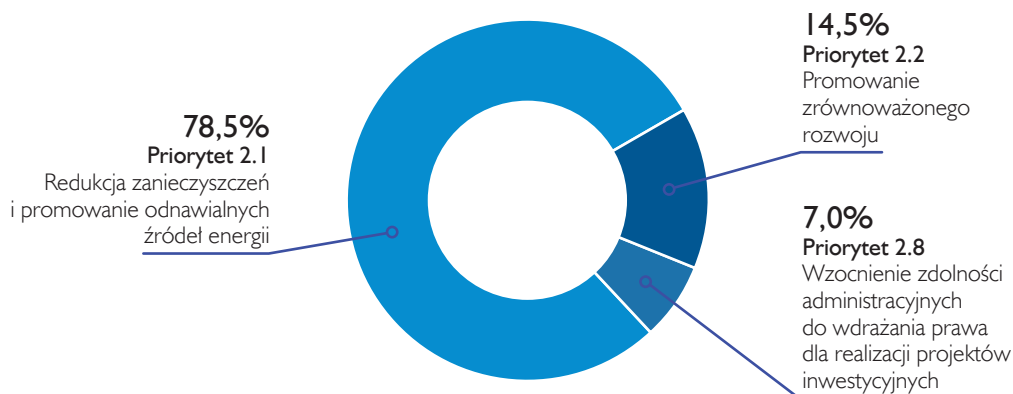
- Priorytet 2.1 – Redukcja zanieczyszczeń i promowanie OZE – 34 170 000 Euro,
- Priorytet 2.2 – Promowanie zrównoważonego rozwoju – 2 400 000 Euro,
- Priorytet 2.8 – Wzmocnienie zdolności administracyjnej – 4 820 000 Euro,

III nabór wniosków

Alokacja na priorytety środowiskowe 10 720 000 Euro (tylko projekty nieinwestycyjne)

- Priorytet 2.2 – Promowanie zrównoważonego rozwoju
- Priorytet 2.8 – Wzmocnienie zdolności administracyjnej

Wśród 157 projektów zatwierdzonych do dofinansowania udział procentowy w poszczególnych priorytetach kształtuje się następująco:

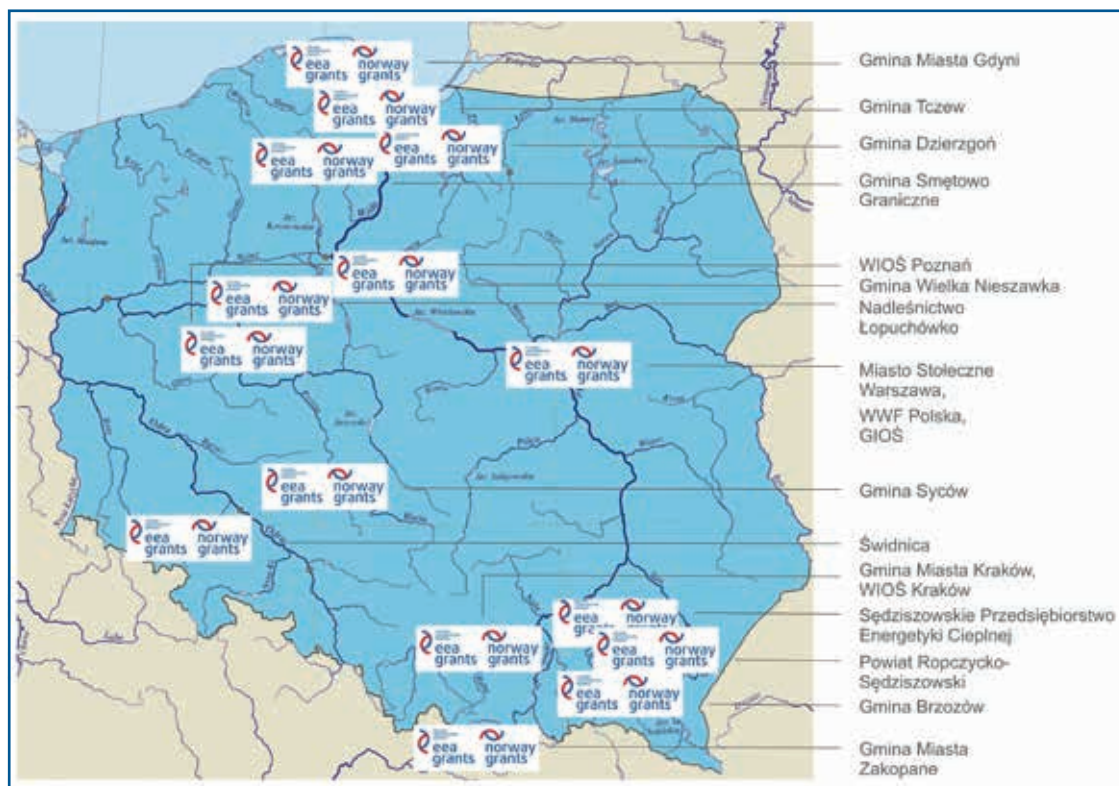

W 2008 roku całkowicie zakończono nabory na dofinansowanie pojedynczych projektów i programów w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2004-2009 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004-2009.

Pierwsze nabory wniosków w w/w obszarach programowych rozpoczęły się w I połowie 2013 roku. Szczegółowe informacje publikowane są na stronie: <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-norweskie/nabory/>

² Decyzją Komitetu Monitorującego z dn. 29.10.2007 r. zwiększono alokację na priorytety środowiskowe o kwotę 3 475 032 EUR (oszczędności z I naboru).

Poniżej zamieszczono prezentacje wybranych kilkunastu zrealizowanych projektów z dofinansowaniem uzyskanym w ramach perspektywy 2004-2009 Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Lokalizacja projektów prezentowanych w publikacji

Priorytety MF EOG i NMF 2009–2014

W dniu 10 czerwca 2011 r. podpisano *Memorandum of Understanding* dotyczące Norweskiego Mechanizmu Finansowego, natomiast 17 czerwca 2011 r. *Memorandum of Understanding* dotyczące Mechanizmu Finansowego EOG. Zawarcie dwustronnych umów międzynarodowych było konsekwencją podpisanych 28 lipca 2010 r. porozumień pomiędzy Unią Europejską a państwami-darczyńcami w sprawie uruchomienia nowej perspektywy finansowej funduszy norweskich i EOG na lata 2009-2014. Państwami-beneficjentami będzie dwanaście nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz Portugalia, Grecja i Hiszpania. Łączna kwota wsparcia wynosi 1,788 mld euro, z czego dla Polski przeznaczono 32% – 578 mln euro.

Głównymi celami Mechanizmów Finansowych – podobnie jak w przypadku poprzedniej edycji – jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem. Wnioskodawcami mogą być podmioty prywatne, publiczne, komercyjne, niekomercyjne oraz organizacje pozarządowe ustanowione jako podmiot prawny w Polsce, jak również organizacje międzyrządowe działające w Polsce. Szczegółowe zasady kwalifikowalności zostały określone w programach operacyjnych dla poszczególnych obszarów wsparcia.

Zakres wsparcia w ramach nowej perspektywy jest bardzo szeroki. **Największe środki przeznaczono na ochronę środowiska** – 247 mln euro, z czego 110 mln euro zostanie przekazane na działania na rzecz różnorodności biologicznej i ekosystemów (Program PL02), na przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych (Program PL03) oraz na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii (Program PL04). Operatorem Programu jest Ministerstwo Środowiska przy pomocy NFOŚiGW.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Obszar programowy	Środki
PL02 Różnorodność biologiczna i działania na rzecz ekosystemów	20 000 000 EUR
PL03 Monitoring środowiska oraz zintegrowane planowanie i kontrola	15 000 000 EUR
PL04 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	75 000 000 EUR

Tabela nr 1. Alokacja środków z zakresu ochrony środowiska (MF EOG 2009-2014)

Projekty MF EOG i NMF prezentowane w publikacji

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	str.
1	Warszawa Stolicą Czystości	Miasto Stołeczne Warszawa	11
2	Stoneczne dachy dla Gminy Dzierżgoń	Gmina Dzierżgoń	13
3	Budowa sieci kanalizacyjnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzozowie oraz sieci kanalizacyjnej dla wsi Humniska	Gmina Brzozów	15
4	Eko-Gmina	Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość w Świdnicy	16
5	Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa	Gmina Miejska Tczew	17
6	Centrum Sportu i Rekreacji OLENDER w Wielkiej Nieszawce – budowa instalacji grzewczej opartej na kolektorach słonecznych	Gmina Wielka Nieszawka	19
7	Kompleksowa termomodernizacja siedmiu budynków placówek oświatowych na terenie Gdyni	Gmina Miasta Gdyni	20
8	Zielona energia dla Kociewia – Kompleksowa termomodernizacja Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie	Gmina Smętowo Graniczne	22
9	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim	Powiat Ropczycko-Sędziszowski	24
10	Termomodernizacja budynków oświatowych Miasta Zakopane	Gmina Miasto Zakopane	26
11	Modernizacja systemu ciepłowniczego dla miasta Sędziszów	Sędziszowskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	27
12	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej z modernizacją oczyszczalni ścieków w Sycowie Etap I – cz. 3	Gmina Syców	28
13	Gospodarka Odpadami na terenie Miasta Krakowa – Zbiorcze Punkty Gromadzenia Odpadów	Gmina Miasto Kraków	29
14	Budowa sieci nauczania na rzecz środowiska oraz ochrona pachnicy dębowej na obszarze wytypowanym do obszaru Natura 2000 PLH 300001 Biedrusko	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łopuchówko	31
15	Ochrona gatunkowa rysia, wilka i niedźwiedzia w Polsce	Fundacja WWF Polska	33
16	Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska, na podstawie doświadczeń norweskich	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ)	35
17	Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	37
18	Wzmocnienie kontroli przestrzegania prawa w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów wodnych w województwie małopolskim	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie	39

Projekt: Warszawa Stolicą Czystości
Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa
Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 867 626 EUR
Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 598 271 EUR

Warszawa stolicą czystości

W okresie od początku 2009 r. do kwietnia 2011 r. na terenie stolicy Polski Warszawy realizowany był projekt „Warszawa Stolicą Czystości”. Była to kampania edukacyjno-informacyjna poświęcona popularyzacji zasad selektywnej zbiórki odpadów oraz dbałości o środowisko. Projekt realizowany był przez Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy, dzięki dofinansowaniu ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Łączna wartość projektu wyniosła ponad 3 mln złotych, w tym dofinansowanie ze środków MF EOG wyniosło prawie 2,5 mln złotych. Projekt składał się z dwóch głównych części:

- edukacyjnej – program edukacji ekologicznej w warszawskich placówkach oświatowych;
- informacyjnej – kampania informacyjna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz sprzątanía po psach.

Częścią edukacyjną zostało objętych, w końcowej fazie projektu, ponad 360 placówek oświatowych – szkół podstawowych i przedszkoli. Uczestniczyło w nim ponad 47 tysięcy dzieci. W ramach projektu zorganizowano ponad 120 konkursów ekologicznych i zapewniono nagrody dla uczestników i laureatów. Przekazano ponad 30 tys. sztuk pomocynaukowych i dydaktycznych dla nauczycieli realizujących program.

W roku 2010 rozpoczęty został pilotaż programu edukacji ekologicznej dla klas IV-VI „od poznania do działania”. Jego celem było wzbogacenie wiedzy nauczycieli oraz praktyczne przygotowanie do prowadzenia, wśród uczniów starszych klas szkoły podstawowej, zajęć z edukacji ekologicznej. W programie brało udział około 50 placówek oświatowych.

Wskaźnik	Wartość wg projektu (założona)	Wartość osiągnięta
Liczba dzieci objętych programem edukacji ekologicznej	30 000	średnio około 40 000 dzieci rocznie (łącznie w ciągu 3 lat około 120 000 dzieci)
Procent mieszkańców Warszawy, do których dotrze kampania medialna	30	43
Liczba godzin zrealizowanych	74	114
Liczba billboardów zajętych przez akcję	960	988
Liczba emisji spotów radiowych i telewizyjnych	1 300	2 433
Liczba publikacji edukacyjnych rozdystrybuowanych	300 000	300 000
Liczba rozdanych gadżetów ekologicznych	54 900	100 178

Wskaźniki realizacji projektu (planowane i osiągnięte efekty)

Część informacyjna miała na celu rozpropagowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców Warszawy w zakresie prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów oraz sprzątania po swoich psach. W ramach projektu pojawiły się billboardy promujące kampanię „Psie sprawy Warszawy”, a także emitowane były spoty telewizyjne i radiowe. Urząd Miasta ze swej strony zakupił już ponad 1,5 mln zestawów do sprzątania po psach. Bezpłatne zestawy do sprzątania po psach można otrzymać w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych, dzielnicowych Wydziałach Ochrony Środowiska oraz w oznakowanych kioskach sieci RUCH.

W latach 2010-2011 przeprowadzono dużą kampanię promującą selektywną zbiórkę odpadów. Emitowane były spoty

radiowe, telewizyjne oraz pojawiły się billboardy. Wszystkie realizowane w ramach projektu działania są nadal kontynuowane i rozwijane przy wykorzystaniu środków z budżetu Miasta Stołecznego Warszawy.

Więcej informacji:

Biuro Ochrony Środowiska
Urząd Miasta St. Warszawy
pl. Sokratesa Starynkiewicza 7/9
tel. (48-22) 443 25 00
e-mail: sekretariat.bos@um.warszawa.pl

Fot. Michał Babicz (Urząd M. St. Warszawy)

Projekt: Słoneczne dachy dla Gminy Dzierżgoń

Beneficjent: Gmina Dzierżgoń

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 655 206 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 458 569 EUR

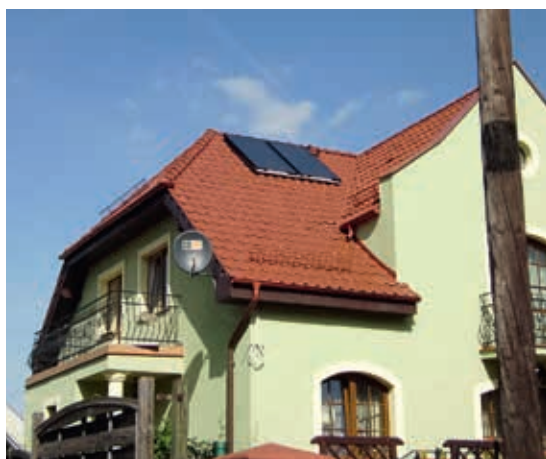
Słoneczne dachy dla Gminy Dzierżgoń

O tym, że energia słoneczna może być dobrym uzupełnieniem konwencjonalnych metod ogrzewania przekonali się mieszkańcy Gminy Dzierżgoń. W dniu 1.04.2009 r. podpisano umowę na dofinansowanie realizacji projektu pn. „Słoneczne dachy dla Gminy Dzierżgoń”. 70% środków pochodziło z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, 15% z budżetu Gminy, natomiast pozostałe 15% stanowił wkład własny mieszkańców gospodarstw domowych, biorących udział w projekcie.

Celem przedsięwzięcia był wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy. Powodów, dla których warto było zainstalować kolektory słoneczne było wiele. Przede wszystkim energia słoneczna jest darmowa, natomiast obecny konsumpcyjny styl życia sprawia, że zapotrzebowanie na energię wzrasta. Dzięki podjętej inicjatywie na terenie gminy w budynkach indywidualnych zainstalowano 327 systemów solarnych do podgrzewania ciepłej wody użytkowej. Instalacja alternatywnych systemów grzewczych poprzedzona została szeroką kampanią edukacyjną, która przyczyniła się do wzrostu wiedzy i świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności. Łączna powierzchnia zainstalowanych kolektorów wyniosła 1.586,44 m². Obecnie 1.548 osób korzysta z systemów solarnych. W wyniku przeprowadzonej modernizacji uzyskano w roku 2011 produkcję 8135 GJ z energii odnawialnej.

Zadanie realizowane było w okresie od listopada 2008 r. do czerwca 2010 r. Systemy zostały dostosowane do indywidualnych potrzeb mieszkańców i gospodarstw domowych. Harmonogram prowadzenia prac montażowych umożliwił sprawną i szybką instalację kolektorów. Na potrzeby projektu utworzona została strona internetowa www.solary-dzierzgon.pl, która do dnia dzisiejszego ułatwia kontakt samorządu z mieszkańcami. Na stronie zamieszczone zostały informacje na temat projektu, źródeł jego finansowania, a także terminy przeglądów gwarancyjnych. Realizacja projektu przyczyniła się również do wzrostu zainteresowania społeczności lokalnej nowoczesnymi technologiami.

Podjęcie tego typu inicjatywy wpłynęło pozytywnie na wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego, historycznego i przyrodniczego, a także na zwiększenie atrakcyjności terenów gminy dla inwestorów zewnętrznych. Gmina postrzegana jest jako atrakcyjne, czyste i ekologiczne miejsce do wypoczynku i rekreacji. W dłuższej perspektywie realizacja projektu przyczyni się do stworzenia nowych miejsc pracy przez przedsiębiorców branży handlowej i usługowej w związku z podniesieniem walorów wypoczynkowych regionu i większym zainteresowaniem turystyką oraz pozwoli na stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej i powstania nowych miejsc pracy.

- zmniejszenie zużycia nieodnawialnych zasobów surowców energetycznych;
- stymulacja rozwoju nowoczesnych technologii;
- stworzenie nowych miejsc pracy.

Innowacyjne działania gminy, a w szczególności projekt „Słoneczne dachy dla Gminy Dzierzgoń”, znalazły swoje pozytywne odzwierciedlenie w umieszczeniu gminy Dzierzgoń w Europejskiej Lidze Mistrzów OZE – polskiej edycji prowadzonej przez Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités” z siedzibą w Krakowie. Gmina Dzierzgoń uplasowała się w czołówce ligi, a miejscowość wiejska Stanówko, w której wskaźnik powierzchni kolektorów do liczby mieszkańców jest największy, zajęła II miejsce w 2010 roku.

Realizacja zadania zwiększyła efektywność energetyczną, obniżyła koszty wytwarzania energii i ma korzystny wpływ na środowisko. Oto niektóre uzyskane efekty projektu:

- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zużyciu energetycznym gminy (z 1,4% do 11,4%);
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza powstających podczas spalania paliw tradycyjnych (redukcja o ponad 75%);
- poszanowanie środowiska naturalnego gminy;
- uzyskanie wizerunku gminy wspierającej działania innowacyjne;
- wzrost atrakcyjności gminy, która będzie postrzegana jako czyste i ekologiczne miejsce do wypoczynku i rekreacji;
- wykorzystywanie naturalnych zasobów bez konieczności pozyskiwania surowców z zewnątrz;
- obniżenie kosztów ogrzewania wody w dłuższym okresie;
- zmniejszenie szkód w środowisku związanych z wydobyciem surowców i wytwarzaniem energii z surowców naturalnych;

Projekt został również doceniony przez Fundację Energy Globe Award, która przyznała gminie nagrodę za działania na rzecz oszczędności energii oraz jej efektywnego wykorzystania. Oficjalna prezentacja projektu została przedstawiona podczas ceremonii wręczenia nagród 3 czerwca 2010 r. w Kigali, stolicy Rwandy. Dzierzgońska inicjatywa dostrzeżona została spośród około 800 zgłoszonych projektów. Realizacja powyższego przedsięwzięcia nie byłaby możliwa bez wsparcia finansowego Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Więcej informacji:

Sylvia Pławska
Urząd Miejski w Dzierzgoniu
Plac Wolności 1; 82-440 Dzierzgoń
tel. +48 (55) 276 25 01 w. 26
e-mail: dzierzgon@dzierzgon.pl
www.solary-dzierzgon.pl

Fot. Mirosław Żywicki/Dzierzgoń

Projekt: Budowa sieci kanalizacyjnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzozowie oraz sieci kanalizacyjnej dla wsi Humniska

Beneficjent: Gmina Brzozów

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 2 356 700 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 470 384 EUR

Wielki projekt podkarpackiej gminy

W 2005 roku Gmina Brzozów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: „Budowa kanalizacji sanitarnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków w aglomeracji Brzozów oraz kanalizacji wsi Humniska” w ramach pierwszego naboru do Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, działanie nr I, priorytet „Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii”. Kwota przyznanego dofinansowania z Norweskiego Mechanizmu Finansowego wyniosła 1 513 937 euro, co stanowiło 85% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu w wysokości 1 781 102 euro.

Projekt został zrealizowany w gminie Brzozów położonej w centralnej części województwa podkarpackiego. To największa gmina w powiecie brzozowskim, stanowiąca jego centrum gospodarcze i społeczno-kulturalne całego regionu.

Projekt obejmował budowę sieci kanalizacyjnej o długości prawie 19 km oraz budowę 10 przepompowni ścieków. Sieć ta została przyłączona do rozbudowanej w ramach projektu oczyszczalni ścieków Brzozów-Borkówka. Roboty budowlane trwały od sierpnia 2007 r. do września 2008 r.

W efekcie realizacji zadania przepustowość oczyszczalni ścieków zwiększyła się o 1000 m³/d. Warto dodać, że w oczyszczalni zastosowano dodatkowo, trzeci stopień oczyszczania biologicznego (laguna hydroponiczna), oparty na polskiej technologii BIOPAX. Laguna hydroponiczna, czyli sztuczna rzeka, symuluje w zintensyfikowanej formie procesy samooczyszczania zachodzące w rzekach i ma na celu ostateczne doczyszczanie i naturalizowanie wód pościekowych. W efekcie przepływu przez lagunę uzyskuje się najwyższe klasy czystości wody zrzutowej. Oprócz wielu plusów tej technologii, wynikających m.in. z niskich kosztów eksploatacyjnych, prostoty obsługi, braku uciążliwych zapachów i niezawodności działania, oczyszczalnia będzie pełnić funkcję centrum ekologicznego – jako miejsce życia wielu roślin wodnych i przybrzeżnych, a także zwierząt.

Oczyszczanie ścieków odbywa się zgodnie z normami polskimi i europejskimi, a jakość wód powierzchniowych rzeki Stobnicy polepszyła się. To z kolei wpłynęło na podniesienie jakości życia mieszkańców gminy i rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Ogółem projekt objął 369 nowych gospodarstw domowych (1579 użytkowników), 376 budynków, 376 przyłączy oraz 69 istniejących przyłączy, w tym 887 gospodarstw domowych (3899 użytkowników). Rezultatami projektu są m.in.: zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych do 1647,15 m³/d oraz wzrost poziomu skanalizowania o 31,53%. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 5162 mieszkańców aglomeracji.

To wielkie, jak na warunki gminy, przedsięwzięcie umożliwiło skanalizowanie znacznej części (87%) aglomeracji Brzozowa, w tym podłączenie do sieci Szpitala Specjalistycznego w Brzozowie. W mieście zniknęły szamba, które w wielu wypadkach nie spełniały podstawowych norm sanitarnych.

Więcej informacji:

Edyta Kuczma

Urząd Miejski w Brzozowie

ul. Armii Krajowej 1, 36-200 Brzozów

tel.: +48 (13) 43-402-07

e-mail: edytakuczma@brzozow.pl

Projekt: Eko-Gmina

Beneficjent: Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość w Świdnicy (SWP)

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 683 460 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 612 094 EUR

Strategia w energetyce dla 23 samorządów

Projekt Eko-Gmina realizowany był przez świdnickie Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość w okresie od kwietnia 2009 r. do października 2011 r. Projekt stanowił wsparcie eksperckie dla 20 dolnośląskich gmin i 3 samorządów powiatowych. W wyniku jego realizacji został stworzony zestaw praktycznych programów działań służących ograniczeniu zużycia energii w gminach biorących udział w projekcie. Lokalne programy działań stanowiły odpowiedź na wyzwania ekonomiczne wynikające z rosnących cen energii, konieczności poszukiwania oszczędności i racjonalizacji kosztowej w zakresie zużycia energii oraz wykorzystania szans na dodatkowe przychody gmin z tytułu posiadanych zasobów energetycznych oraz budownictwa energooszczędnego. Wytyczono strategiczne kierunki rozwoju lokalnej energetyki w 23 jednostkach samorządowych.

Celem projektu było również przygotowanie samorządowych specjalistów ds. ekoenergetyki, którzy podejmą działania związane z wytyczonymi strategiami. Przygotowane zostały programy edukacyjne dotyczące energetyki komunalnej, strategii energetycznej gminy, energooszczędności (w tym budownictwa energooszczędnego), energii z paliw odpadowych i źródeł odnawialnych oraz zarządzania gminnym projektem OZE. Przeprowadzone zostały szkolenia tradycyjne oraz utworzono specjalną platformę wiedzy on-line ze szkoleniami i materiałami multimedialnymi dotyczącymi zagadnień energetycznych. Łącznie przeszkolonych zostało 500 osób.

Eko-Gmina to również autorski model – Autonomiczny Region Energetyczny (ARE) – wypracowany w trakcie projektu przez ekspertów i stanowiący koncepcję organizacyjną zarządzania energetyką lokalną w systemach zdecentralizowanych z wykorzystaniem generacji rozproszonej na Dolnym Śląsku. ARE to propozycja innej strategii rozwoju energetyki dla regionów. Punktem wyjścia dla takiej strategii jest budowanie samowystarczalności energetycznej gminy. Oznacza to realizację przedsięwzięć, które często wykraczają poza skalę pojedynczej gminy. ARE jest dalekosiężnym sposobem oszczędzania energii i zarabiania na niej przez grupę gmin, a także powiat i region.

Działaniom doradczym i szkoleniowym towarzyszyły zakrojone na szeroką skalę działania promocyjno-upowszechniające mające na celu wzrost wiedzy na temat zarządzania energią w gminach – konferencje, info-seminaria i warsztaty. Zorganizowana została we Wrocławiu m.in. międzynarodowa konferencja „Autonomia Energetyczna domu, osiedla, gminy i regionu”, która stanowiła przegląd najlepszych praktyk z Danii, Norwegii, Szwecji, Niemiec, Austrii oraz Polski w zakresie budowania bezpieczeństwa i samowystarczalności energetycznej gmin i regionów. Łącznie w konferencjach i seminariach wzięło udział 620 osób. Opracowano też wiele materiałów multimedialnych wspierających postawy energooszczędne, m.in. 5 profesjonalnych filmów promocyjnych związanych z OZE i efektywnością energetyczną. Prowadzono kampanię medialną (poprzez prasę, radio, TV, Internet) dotyczącą poszanowania energii, wykorzystywania, odnawialnych źródeł energii i pozytywnych tego efektów dla środowiska.

W trakcie realizacji projektu SWP dołożyło także starań, aby prócz jednostek samorządowych, w projekt zaangażowane zostały również społeczności lokalne poszczególnych regionów poprzez umożliwienie im udziału w konferencjach, spotkaniach i warsztatach oraz szkoleniach on-line. Społeczności lokalne były dla projektu ciałem opiniotwórczym, umożliwiły też obustronną wymianę doświadczeń związanych z ograniczaniem zużycia energii w gminach. Dzięki działaniom projektu zostało zawartych osiem porozumień partnerskich skupionych na realizacji konkretnych działań energooszczędnych (m.in. partnerstwo kolektorowe) pomiędzy JST a NGO's i partnerami społecznymi.

Więcej informacji:

Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość w Świdnicy

Stalowa 2, 58-100 Świdnica

tel. +48 (74) 854 90 31

e-mail: biuro@eko-gmina.pl

<http://www.eko-gmina.pl/>

Fot. Krzysztof Brzozowski/Eko-Gmina

Projekt: Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa

Beneficjent: Gmina Miejska Tczew

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 277 291 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 224 217 EUR

NATURA 2000 w Tczewie

Od marca 2009 r. do końca października 2010 r. w Tczewie, wzdłuż lewego brzegu rzeki Wisły, na odcinku od ujścia Strugi Subkowskiej (południowa granica miasta) do historycznego Mostu Tczewskiego realizowany był projekt pn. „Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa”.

Głównym celem projektu było wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, polegających na wykorzystaniu zasobów naturalnych, bez naruszania trwałości funkcjonowania przyrody i jej naturalnej różnorodności oraz zachowaniu równych szans w dostępie do zasobów środowiska przez przyszłe pokolenia. Projekt zawierał działania na rzecz ochrony przed zniszczeniami dokonywanymi przez człowieka, ukierunkowanie rekreacji miejskiej i edukacji społeczeństwa na temat Natury 2000 – wskazanie potrzeby ochrony ptaków Doliny Dolnej Wisły i promocję programu Natura 2000 jako elementu ochrony przyrody Unii Europejskiej.

W ramach projektu wykonano inwentaryzację przyrodniczą z boczna wiślanego i ocenę walorów, w wyniku czego powstała szeroka informacja na temat zasobów ornitologicznych i możliwości obserwacyjnych ptaków w Tczewie. Pracownia Edukacji Ekologicznej Urzędu Miejskiego w Tczewie zorganizowała lekcje w szkołach, w których udział wzięło ponad półtora tysiąca uczniów. Prowadzono na nich zajęcia z edukacji ekologicznej i przekazywano dzieciom i młodzieży wiedzę dotyczącą zagadnień Natury 2000. Zorganizowany został także konkurs dla nauczycieli na najciekawszy scenariusz lekcji przyrody prowadzonej na ścieżce.

Wykonanie ścieżki przyrodniczej wraz z zagospodarowaniem terenu i uzupełnieniem elementów małej architektury (ławki, stoliki, stojaki na rowery, lunety widokowe) na odcinku od Mostu Tczewskiego do rzeczki Drybok znacząco

wzbogaciło możliwości rekreacji w obszarze nadwiślańskim miasta. Oferta jest tym cenniejsza, że zawiera także walor edukacyjny i promocyjny na rzecz poszanowania przyrody. Ścieżka jest dostępna od listopada 2010 roku.

W Tczewie obszarem chronionym Natura 2000 jest dolina rzeki Wisły. Na podstawie badań ornitologów jest ona jednym z ciekawszych miejsc do obserwacji ptasich wędrówek w regionie. Między innymi, intensywny przelot ptaków szponiastych siewkowatych może wzbudzić spore

zainteresowanie wśród odwiedzających to miejsce. Tczewski odcinek koryta Wisły należy do większego obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły”, zatwierdzonego jako obszar Natura 2000 PLB 04003 i stanowi fragment Ostoi Ptaków (IBA) Dolina Dolnej Wisły – PL 028.

W celu analizy świadomości społecznej mieszkańców Tczewa na temat programu Natura 2000, w ramach projektu dwukrotnie przeprowadzono badania ankietowe na grupie łącznie 500 osób. Pierwsze ankietowanie mieszkańców Tczewa odbyło się na początku realizacji projektu, w maju 2009 r., drugie badanie ankietowe – odbyło się już po przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej, na zakończenie projektu, we wrześniu 2010 roku. Ogólna wiedza na temat obszarów Natura 2000, od momentu pierwszej ankiety, wzrosła od kilku do kilkunastu procent. Zwiększenie przepływu i dostępu do informacji na temat gatunków ptaków zamieszkujących obszar nadwiślański, dzięki prowadzonym zajęciom edukacyjnym i powstałej ścieżce przyrodniczej, zwiększyło świadomość społeczności lokalnej na temat obszarów Natura 2000.

W ramach działań informacyjnych i promocyjnych związanych z projektem:

- Wykonano ulotkę informacyjno-promocyjną pn. „Natura 2000 w Tczewie”
- Wykonano plakaty informujące o ścieżce przyrodniczej i zajęciach edukacyjnych;
- Wykonano pakiety informacyjno-edukacyjne dla uczniów biorących udział w zajęciach edukacyjnych;
- Zorganizowano konferencję podsumowującą działania realizowane w ramach projektu;
- Przeprowadzono otwarty konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć edukacyjnych.

Więcej informacji:

Ewa Pryba – Inspektor Wydziału Rozwoju Miasta
Urząd Miejski w Tczewie
Plac Piłsudskiego 1, 83-110 Tczew
e-mail: pryba@um.tczew.pl
tel. +48 (58) 77 59 379
Fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Tczewie

Projekt: Centrum Sportu i Rekreacji OLENDER w Wielkiej Nieszawce
– budowa instalacji grzewczej opartej na kolektorach słonecznych

Beneficjent: Gmina Wielka Nieszawka

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 682 211 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 556 080 EUR

„Olender” z energią słońca i ziemi

Centrum Sportu i Rekreacji „Olender” w Wielkiej Nieszawce to unikatowa inwestycja w skali obszarów wiejskich w Polsce, nie mająca odpowiednika w regionie. W skład obiektu wchodzi: kompleks basenów, strefa saun, kompleksowo wyposażony klub fitness i siłownia z zapleczem sanitarnym, hydroterapia SPA, kregielnia z klubem, strzelnica sportowo-ćwiczebna, centrum konferencyjne, kawiarnie, restauracja i trzygwiazdkowy hotel. Obiekt w 80% ogrzewany jest z wykorzystaniem energii odnawialnej – ciepła ziemi oraz energii słonecznej.

W ramach umowy finansowej zawartej z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w obiekcie wybudowano instalację grzewczą opartą na kolektorach słonecznych. Na instalację grzewczą składa się 5 układów pomp ciepła z węzłami grzewczymi m.in.

dla basenu pływackiego i rekreacyjnego oraz hotelu. W sumie zainstalowano 11 pomp ciepła WILLO o łącznej mocy prawie 790 kW.

Instalacja solarna została zbudowana z trzech baterii kolektorów słonecznych, składających się z 64 kolektorów o łącznej powierzchni prawie 129 m², zainstalowanych na południowej pości dachu budynku.

Więcej informacji:

Urząd Gminy w Wielkiej Nieszawce

ul. Toruńska 12, 87-165 Cierpice

tel. +48 (56) 678 10 93

e-mail: wlnieszka@wielkianieszawka.lo.pl

www.olender.info

Projekt: Kompleksowa termomodernizacja siedmiu budynków placówek oświatowych na terenie Gdyni

Beneficjent: Gmina Miasta Gdyni

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 3 836 096 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 997 919 EUR

Termomodernizacja budynków oświatowych w Gdyni

Gdynia od lat konsekwentnie realizuje programy mające wpływ na ochronę środowiska naturalnego, poszanowanie energii i ostatecznie wyższą jakość życia. I tak dzięki przyznawanemu przez Norwegię dofinansowaniu zrealizowany został w latach 2007–2009 projekt pn. *Kompleksowa termomodernizacja siedmiu budynków placówek oświatowych na terenie Gdyni* w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004–2009 (priorytet „Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii”).

Celem projektu była poprawa stanu środowiska aglomeracji trójmiejskiej poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Cel ten został osiągnięty dzięki istotnej poprawie stanu energetycznego siedmiu budynków użyteczności publicznej w Gdyni, skutkującej znacznym zmniejszeniem zużycia energii cieplnej.

Wszystkie prace termomodernizacyjne tj.: wymiana stolarki okiennej i drzwi wejściowych, docieplenie ścian i stropodachów oraz modernizacja systemów grzewczych, wykonane zostały przy użyciu technologii najwyższej jakości, spełniającej kryterium najlepszej dostępnej techniki (BAT). Pozwoliło to na uzyskanie optymalnej relacji pomiędzy oszczędnością energii cieplnej i komfortem użytkowników, a poniesionymi nakładami finansowymi. Łącznie wymieniono ponad 1600 okien (o powierzchni ponad 5 tys. m²) oraz 36 drzwi zewnętrznych. Docieplono ponad 17 tys. m² ścian

oraz 12,5 tys. m² stropodachów. Zmodernizowano instalacje ciepłej wody użytkowej, instalacje i węzły centralnego ogrzewania, zainstalowano ponad 850 grzejników i prawie 1300 zaworów termostatycznych. Zastosowane rozwiązania technologiczne pozwolą na użytkowanie obiektów w długim okresie, bez konieczności wykonywania kosztownych napraw i remontów. Zlokalizowane w różnych dzielnicach miasta budynki szkolne zyskały nowe, estetyczne elewacje, które idealnie wkomponowały się w architekturę poszczególnych dzielnic, co podniosło atrakcyjność Gdyni, wzbudzając poczucie dumy wśród mieszkańców.

Po przeprowadzonej termomodernizacji rzeczywiste zużycie energii cieplnej w budynkach szkolnych w 2009 r.

zmniejszyło się średnio o 68%. Dzięki znacznej redukcji zapotrzebowania na energię ciepłą w budynkach (o ok. 30% większej od zakładanej wartości docelowej), uzyskano również wymierny efekt ekologiczny, tj. redukcję emisji dwutlenku węgla (szacunkowo ok. 2,4 tys. ton/rok) i szkodliwych pyłów do atmosfery (szacowana redukcja emisji pyłu PM 10 to ok. 0,75 ton/rok). Osiągnięta dzięki temu poprawa czystości powietrza pozytywnie wpływa na jakość życia i zdrowie mieszkańców miasta. Ważnym efektem realizacji projektu jest także poprawa warunków nauki i pracy w termomodernizowanych obiektach, w których obecnie uczy się i pracuje łącznie ok. 5 tys. osób. Uzyskane dofinansowanie z NMF pozwoliło na kompleksową realizację inwestycji w stosunkowo krótkim czasie. Bez zewnętrznego wsparcia przedsięwzięcie realizowane byłoby stopniowo w okresie co najmniej 10 lat.

Znakomite rezultaty projektu oraz nabyte w trakcie jego przygotowania i realizacji doświadczenie posłużyły jako wzór dla przygotowania i wdrożenia projektu termomodernizacyjnego dla kolejnych 9 budynków szkolnych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Ponadto realizacja projektu przyczyniła się do wzrostu zainteresowania tematem

poprawy jakości powietrza atmosferycznego w Gdyni. Poprzez organizowanie konferencji prasowych, umieszczanie informacji na stronach internetowych oraz zlokalizowanie tablic informacyjnych i promocyjnych na termomodernizowanych budynkach, podniosła się również świadomość społeczeństwa gdyńskiego w zakresie rezultatów zaangażowania państw EFTA we wspieranie realizacji przedsięwzięć prorozwojowych, przyczyniających się do zmniejszenia różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Więcej informacji:

Krystyna Borkowska
Naczelnik Wydziału Integracji Europejskiej
Urząd Miasta Gdyni
Al. Marszałka J. Piłsudskiego 52/54; 81-382 Gdynia
tel. (58) 668 84 48
e-mail: k.borkowska@gdynia.pl

Fot. Archiwum UM Gdyni

Projekt: Zielona energia dla Kociewia – Kompleksowa termomodernizacja Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie

Beneficjent: Gmina Smętowo Graniczne

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 362 095 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 275 012 EUR

Zielona energia dla Kociewia

Gmina Smętowo Graniczne leży na Kociewiu w województwie pomorskim. Ma charakter przyrodniczo-rolniczy i znajduje się na skraju Borów Tucholskich, posiadających szczególne walory przyrodnicze i turystyczne, które są objęte programem Natura 2000. Zadania z zakresu ochrony środowiska są jednym z priorytetów władz gminy. Stąd pomysł samorządu na termomodernizację szkoły – budynku użyteczności publicznej, w celu redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zmniejszenie zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków.

Realizację projektu „Zielona energia dla Kociewia – Kompleksowa termomodernizacja Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie” zaplanowano w trzech etapach:

- Termomodernizacja starego pawilonu szkolnego w 2008 r.,
- Termomodernizacja skrzydła północnego i łącznika w 2009 r.,
- Termomodernizacja przedszkola i sali gimnastycznej w 2010 r.

Zakres rzeczowy projektu obejmował następujące zadania: termomodernizację dachów o powierzchni 1723 m² oraz stropu (385 m²), ocieplenie ścian wraz z wykonaniem elewacji (2247 m²), wymianę stolarki okiennej i drzwiowej (185 szt. o pow. 672 m²), wykonanie elewacji 2247 m² oraz instalację 32 kolektorów słonecznych i urządzeń towarzyszących. Ponadto, z zaoszczędzonych środków finansowych w wyniku przetargu, zamontowano dodatkowo 7 kolektorów słonecznych wraz z instalacją do podgrzewania wody, w tym 3 na budynku Urzędu Gminy i 4 na budynku socjalnym w Lalkowach. Wszystkie budynki objęte projektem charakteryzowały się niską izolacją termiczną ścian, stropów i dachów oraz okien, co powodowało znaczące koszty bieżącego utrzymania. Ponieważ szkoła jest obiektem użyteczności publicznej, utrzymywanym ze środków publicznych Gminy Smętowo Graniczne, koszty utrzymania obciążają bezpośrednio podatników – mieszkańców gminy. Ponadto termomodernizacja miała być zachętą dla mieszkańców do podejmowania podobnych zadań oraz dla szkoły do wdrażania edukacji ekologicznej opartej na przykładzie zrealizowanego projektu.

W wyniku inwestycji został zmieniony bilans energetyczny budynków Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie, budynku Urzędu Gminy oraz budynku socjalnego w Lalkowach, zgodnie ze strategią ochrony środowiska, przyczyniając się do poprawy jakości powietrza na terenie Gminy Smętowo Graniczne. W wyniku termomodernizacji Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie oraz zainstalowania 39 paneli słonecznych uzyskano następujące efekty:

- zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną o 4351 GJ/rok
- redukcję emisji do atmosfery CO₂ o 85 ton/rok
- redukcję emisji pyłów do atmosfery o 0,43 ton/rok.

Głównym odbiorcą korzyści związanych z realizowanym projektem byli pracownicy i uczniowie Zespołu Kształcenia i Wychowania oraz Samorządowe Przedszkole w Smętowie Granicznym, łącznie 62 pracowników i 459 uczniów, a pośrednio 5437 mieszkańców gminy. Dobry efekt zrealizowanego projektu zachęcił samorząd do następnych inwestycji: budowy budynku rehabilitacji z 4 kolektorami słonecznymi, budowy sali gimnastycznej przy szkole w Kopytkowie z 5 kolektorami słonecznymi oraz budowy remizy i świetlicy w Smętowie Granicznym z zainstalowanymi 3 kolektorami słonecznymi.

Zrealizowane zadanie pozytywnie wpłynęło na mieszkańców, podnosząc ich świadomość ekologiczną oraz zwiększyło zainteresowanie termomodernizacją budynków i było inspiracją do tworzenia indywidualnych punktów ogniw słonecznych. W szkole wdrożono zadania z zakresu edukacji ekologicznej poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych promujących odnawialne źródła energii, dla

mieszkańców zorganizowano konferencję poświęconą ochronie środowiska i zastosowaniu niekonwencjonalnych źródeł „zielonej” energii, wydano materiały promocyjne oraz spoty reklamowe.

Więcej informacji:

Urząd Gminy Smętowo Graniczne
ul. Dworcowa 10, 83-230 Smętowo Graniczne
tel./fax +48 (58) 56 19 033
e-mail: ug@smetowograniczne.pl
www.smetowograniczne.pl

Fot. Archiwum Urzędu Gminy Smętowo Graniczne

Projekt: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim

Beneficjent: Powiat Ropczycko-Sędziszowski

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 2 044 796 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 691 553 EUR

Udany sposób na niską emisję

Powiat Ropczycko-Sędziszowski (z siedzibą władz w Ropczycach) od marca 2008 roku do czerwca 2010 roku realizował jeden z największych w Polsce projektów termomodernizacji budynków użyteczności publicznej dofinansowanych ze środków Mechanizmu Finansowego EOG. Termomodernizacją objęto aż 11 budynków użyteczności publicznej (budynki szkół, placówkę szkolno-wychowawczą, placówkę kształcenia praktycznego, obiekt służby zdrowia), położonych na terenie powiatu ropczycko-sędziszowskiego.

Realizowany projekt rozwiązał, bądź znacząco ograniczył, problemy związane z:

- niską emisją – efektami ubocznymi procesu spalania węgla. Dotychczasowe kotłownie spalały kilkaset ton węgla rocznie, co powodowało znaczące zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w centrum miast.
- wysokimi kosztami eksploatacji i ogrzewania budynków. Powodowały je nadmierne straty ciepła przez przegrody budowlane i ogólne niedostosowanie cieplne budynku do współczesnych standardów użytkowych;

- niesterownością i małą elastycznością działającej instalacji c.o. oraz kotłowni, a także niższą efektywnością źródła ciepła w stosunku do obecnych potrzeb i standardów;
- zużyciem technicznym budynków szkolnych oraz technicznymi problemami w ich eksploatacji, w tym m.in.: występowaniem kondensacji, niewłaściwą wentylacją, złym stanem elewacji;
- obniżoną atrakcyjnością i standardem budynków, co rzutowało na komfort nauki dla dzieci i młodzieży i pracy.

Dzięki realizacji projektu osiągnięto następujące efekty:

Ekonomiczne – mające na celu ograniczenie wydatków eksploatacyjnych oraz remontowych na utrzymanie budynków szkolnych. Efekty ekonomiczne dotyczyły głównie kosztów jednostkowych wytworzenia ciepła, jak również globalnych kosztów ogrzewania.

Społeczne – korzyści społeczne należy rozpatrywać w sferze ochrony zdrowia, a także sferze ekonomicznej. W pierwszym przypadku nastąpiła poprawa stanu zdrowia obywateli wskutek zmniejszonego zanieczyszczenia powietrza. Nastąpiła znacząca poprawa warunków nauki, pracy i mieszkania w aspekcie m.in. temperatury ogrzewania pomieszczeń. W drugim przypadku – mniejsze koszty utrzymania obiektów to mniejsze wydatki z budżetu państwa, a tym samym z portfela podatników. Środki w ten sposób zaoszczędzone mogą zostać wydatkowane na inne cele.

Ekologiczne – odnoszące się do ochrony środowiska: radykalnie ograniczono straty energii, a w wyniku obniżenia niskiej emisji w mieście pojawiły się znaczne efekty ekologiczne. Ograniczono także strumień odpadów z procesu spalania.

W wyniku termomodernizacji budynków ogółem docieplono ponad 14 tys. m² ścian i ponad 7 tys. m² stropów i stropodachów, wymieniono prawie 3 tys. m² okien i drzwi oraz prawie 1,5 tys. grzejników i zaworów termostatycznych. Kubatura budynków poddanych termomodernizacji to prawie 113 tys. m³.

Dla Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego to przedsięwzięcie było niewątpliwie dużym „kamieniem milowym” w procesie rozwoju i modernizacji lokalnej infrastruktury technicznej. Inwestycja polegająca na termomodernizacji większości budynków powiatowych w Ropczycach i Sędziszowie Małopolskim to, z jednej strony – oszczędności z tytułu zmniejszonych kosztów utrzymania obiektów, w tym zmniejszenie emisji spalin, a z drugiej strony – walory estetyczne i użytkowe.

Zmieniliśmy w części wygląd obu miast, a tym samym przyczyniliśmy się do poprawy ich wizerunku. To bardzo duża inwestycja zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu ze środków popularnie zwanych „funduszem norweskim”. Warto podkreślić, że zrealizowanie takiego przedsięwzięcia w tak dużym zakresie nie byłoby możliwe bez pozyskania tak dużego dofinansowania zewnętrznego. Można to skomentować tak: był świetny pomysł, było skuteczne i rzetelne jego przeprowadzenie, jest korzyść i pożytek dla społeczeństwa.

Więcej informacji:

Dariusz Chmiel
Inspektor – Wydział
Inwestycji, Remontów
i Zamówień Publicznych
Starostwo Powiatowe
w Ropczycach
ul. Konopnickiej 5,
39-100 Ropczyce
tel. +48 (17) 22 18 153
e-mail:
dchmiel@spropczyce.pl
www.spropczyce.pl

Fot. Archiwum Starostwa Po-
wiatowego w Ropczycach

Projekt: Termomodernizacja budynków oświatowych Miasta Zakopane

Beneficjent: Gmina Miasto Zakopane

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 1 074 002 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 509 979 EUR

Termo... w stolicy polskich Tatr

Projekt zrealizowany w Zakopanem, stolicy polskich Tatr, przy wsparciu udzielonym ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego, obejmował termomodernizację sześciu budynków oświatowych, w tym czterech szkół podstawowych, gimnazjum i przedszkola. Termomodernizacja polegała na ocieplaniu ścian budynków, wymianie okien i drzwi, modernizacji centralnego ogrzewania.

Projekt realizowany był w Zakopanem w latach 2007-2010. Efektem wykonanej termomodernizacji jest ograniczenie strat ciepła, zmniejszenie zużycia czynnika grzewczego, a co za tym idzie ograniczenie emisji gazów i obniżenie kosztów ogrzewania budynków. Dodatkowo modernizacja wpłynęła na podniesienie estetyki budynków.

Więcej informacji:

Inż. Bronisław Bublik

Naczelnik Wydziału Rozwoju Lokalnego i Inwestycji

ul. Kościuszki 413, 34-500 Zakopane

tel. +48 (18) 20 20 480

e-mail: inwestycje@zakopane.eu

Projekt: Modernizacja systemu ciepłowniczego dla miasta Sędziszów

Beneficjent: Sędziszowskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 1 028 220 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 415 499 EUR

Modernizacja systemu ciepłego w Sędziszowie

Modernizacja systemu ciepłowniczego w Sędziszowie, jako projekt inwestycyjny dofinansowany ze środków Mechanizmu Finansowego EOG, realizowana była od grudnia 2008 do lipca 2009 roku i obejmowała:

- Demontaż kotła typu WR5 o mocy 5,8 MW (na jego miejsce zamontowano kocioł modułowy 8,5 MW typ KRm i 5 kotłów o mocy 4,25 MW każdy).
- Przyłączenie sieci ciepłej wysokoparametrowej preizolowanej wodnej do Szkoły Podstawowej nr 1 na odcinku 427 m.
- Montaż węzła ciepłego dla Szkoły Podstawowej nr 1 o mocy 600/180 kW.

Zadanie zostało również objęte pożyczką z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, a przy realizacji inwestycji pomogli udziałowcy spółki, tj. Fabryka Kotłów „Sefako” SA i gmina Sędziszów. W ramach drugiego zadania przyłączono do sieci kolejne obiekty użyteczności publicznej i domy mieszkalne w Sędziszowie, co pozwoliło na likwidację małych pyłących kotłowni. W Szkole Podstawowej nr 1 oraz w centralnej zmodernizowanej kotłowni miejskiej umieszczono tablice upamiętniające dofinansowanie inwestycji przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Sędziszowskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. to spółka założona przez Fabrykę Kotłów SEFAKO SA i Gminę Sędziszów (woj. świętokrzyskie). W 2005 roku SPEC otrzymała od Urzędu Regulacji Energetyki koncesję na wytwarzanie i przesył ciepła.

Więcej informacji:

Mariusz Skierski

Sędziszowskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

ul. Kardynała Wyszyńskiego 2; 28-340 Sędziszów

tel.: +48 (41) 38 10 069

e-mail: spec.siedziszow@wp.pl; spec.biuro@gmail.com

Fot. Archiwum SPEC Sędziszów Sp. z o.o.

Projekt: Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej z modernizacją oczyszczalni ścieków w Sycowie Etap I – cz. 3

Beneficjent: Gmina Syców

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 3 924 822 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 763 792 EUR

Oczyszczalnia i kanalizacja w Sycowie

Projekt z dofinansowaniem Norweskiego Mechanizmu Finansowego obejmował budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie części miasta Syców (woj. dolnośląskie) oraz modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków. W zakresie dotyczącym kanalizacji wykonano prawie 3 km kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz ponad 1,1 km przyłączy kanalizacyjnych.

W części dotyczącej oczyszczalni ścieków (przepustowość 1 680 m³/d, 14 000 RLM) wykonano modernizację istniejących obiektów, takich jak: przepompownia ścieków, krata koszowa, pompownia wód ogólnospławnych, ciąg poletek osadowych, zbiornik retencyjny, budynek socjalno-techniczny. Jednocześnie w ramach projektu powstały nowe obiekty takie jak: komory biologiczne zintegrowane z osadnikami wtórnymi, pompownia osadu recykulowanego i nadmiernego, stacja dawkowania PIX-u, komora stabilizacji tlenowej osadów, zlewnia ścieków dowożonych, krato-piaskownik, stacja pras filtracyjnych, poletka osadowe, komora zasuw na rurociągu sprężonego powietrza, silos do magazynowania i dawkowania wapna, rurociągi i kanały międzyobiekto- we, komora pomiarowa.

Realizacja projektu przyczyniła się do wdrażania celów Dyrektywy (91/271/EEC) z 1991 r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (zmienionej Dyrektywą 98/15/EC z 1998 r.). Podstawowym założeniem projektu było zapewnienie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej oraz dbałość o stan środowiska. Właściwie prosperująca, spełniająca wymagania techniczne sieć kanalizacji sanitarnej to gwarancja bezpiecznego odprowadzenia ścieków do obiektów, gdzie poddawane są oczyszczaniu. Rozdzielczy system rurociągów uniemożliwia powstawanie niekontrolowanych, tzw. „dzikich” zrzutów ścieków do przydrożnych rowów, które stopniowo degradują środowisko. Zmodernizowana oczyszczalnia to natomiast zmniejszenie ilości ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do ziemi i wód powierzchniowych, a tym samym poprawa stanu środowiska. Oczyszczalnia ścieków dzięki modernizacji i rozbudowie zapewni wymagany stopień redukcji zanieczyszczeń w oczyszczanych ściekach. Szczelny system kanalizacji umożliwi znaczące ograniczenie infiltracji wód gruntowych do kanalizacji. Zmniejszył się zatem dopływ wód deszczowych do oczyszczalni ścieków, a tym samym możliwa jest jej efektywniejsza praca.

Więcej informacji:

Urząd Miasta i Gminy Syców
ul. Mickiewicza 1, 56-500 Syców
tel. +48 (62) 785 5100, 5101
e-mail: urzad@sycow.pl

Fot. Archiwum UMIG Syców

Projekt: Gospodarka Odpadami na terenie Miasta Krakowa – Zbiornicze Punkty Gromadzenia Odpadów

Beneficjent: Gmina Miejska Kraków (Realizator projektu: Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie).

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 2 103 937 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 619 582 EUR

„Do lamusa...”, czyli „Lamusownia” w Krakowie

Celem projektu „PL 0332 Gospodarka Odpadami na terenie Miasta Krakowa – Zbiornicze Punkty Gromadzenia Odpadów”, współfinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego, było stworzenie i wypromowanie nowoczesnego, pilotażowego Zbiorniczego Punktu Gromadzenia Odpadów, który posłuży jako wzór do stworzenia w przyszłości sieci podobnych punktów na terenie miasta i regionu.

Norweski grant wraz z finansowym wkładem własnym Gminy Miejskiej Kraków pozwolił na zrealizowanie inwestycji i zaprojektowanie obiektu komunalnego w nietypowy sposób. Nowoczesna forma, podkreślona zastosowaniem ciekawych materiałów wykończeniowych, stała się równie ważna jak funkcjonalność obiektu. Miejsce usytuowania pierwszego w Krakowie Zbiorniczego Punktu Gromadzenia Odpadów – „Lamusowni” zostało wybrane w drodze licznych analiz i konsultacji społecznych. Pod teren inwestycji przeznaczono obszar w centrum miasta, sąsiadujący z główną bazą Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania Sp. z o.o. w Krakowie.

„Lamusownia” została zaprojektowana tak, aby chronić środowisko naturalne. Wybudowane szczelne podłoże oraz własny zamknięty system kanalizacyjny zabezpieczają przed możliwością migracji wód do gleby. Teren odizolowano

poprzez zapewnienie strefy ochronnej (strefa zieleni oraz ekrany akustyczne), która zabezpiecza przed oddziaływaniem punktu na otoczenie.

Dużym walorem dla zagospodarowania terenu obiektu stały się istniejące wartościowe drzewa i krzewy, które zdecydowano się zachować i stworzyć eliptyczne „wyspy zieleni”, okalające plac manewrowy. Kompozycję projektu oparto na owalnej linii przebiegającej w nieco nieregularny sposób wzdłuż granic działki. Przy pierwszej krawędzi tej krzywej, usytuowano wjazd, wagę dla samochodów i portiernię. Następnie krzywa zamienia się w rampę wyładowniczą z ulotnym, półprzeźroczystym dachem. Za kolejnym łukiem, znalazły swoje miejsce budynki administracyjne i socjalne w formie prostych sześciennej brył wraz z miejscami postojowymi, które zostały połączone w części parterowej. Pozwoliło to na umiejscowienie tam pomieszczeń technologicznych sortowni odpadów niebezpiecznych oraz czasowego ich przechowywania. Część sortowni została udostępniona dla klientów „Lamusowni”. Nad miejscem przyjmowania odpadów niebezpiecznych, na drugiej kondygnacji, znalazła się część administracyjna.

Drugi budynek, na drugiej kondygnacji, przeznaczony jest na pomieszczenia socjalne pracowników „Lamusowni”. Przestrzeń pod konstrukcją wykorzystano jako zadaszenie

dla gromadzenia odpadów gotowych do wywozu przez firmy recyklingowe. Budowla, pomimo swojego przeznaczenia, łączy innowacyjność i otaczający krajobraz, wtapiając się w pobliską zieleń. Zadaszona rampa (podjazd rozładunkowy) znajdująca się nad szeregiem kontenerów zapewnia, iż odpady przechowywane są zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami, ponadto personel obsługujący „Lamusownię” posiada specjalistyczną wiedzę w zakresie składowania i zabezpieczania odpadów. Zaprojektowano i zakupiono najnowocześniejszy sprzęt technologiczno-magazynowy.

Mieszkańcy mogą przywieźć już posegregowane odpady, które następnie pozostawiają w specjalnych pojemnikach na terenie punktu. Teren użytkowy „Lamusowni” został podzielony na dwa poziomy. Na niższym zostały umieszczone kontenery na odpady oraz pomieszczenie w którym przechowywane są odpady niebezpieczne. Z poziomu wyższego użytkownicy mogą wyrzucać posegregowane odpady do ustawionych poniżej pojemników i kontenerów. Dzięki specjalnym oznaczeniom, informacjom, regulaminowi oraz

pomocy ze strony obsługi pracującej w punkcie, korzystanie z wybudowanej infrastruktury jest łatwe i intuicyjne.

Budowa Zbiorczego Punktu Gromadzenia Odpadów – „Lamusowni”, będąca częścią zintegrowanego systemu zarządzania odpadami, przyczynia się do realizacji unijnych dyrektyw oraz ustaw krajowych w kwestii zarządzania odpadami. Obiekt pozwala zredukować liczbę składowanych odpadów, włączając w to takie, które ulegają biodegradacji (drewno, papier, odpady zielone, itp.) oraz takie, których nie wolno składować z powodu zawartych w nich niebezpiecznych składników. „Lamusownia” jest też dobrym miejscem promocji recyklingu opakowań tekturowych, plastikowych, wielkich palet wykonanych z drewna lub tworzyw sztucznych, a także wszystkich innych opakowań, które można przetworzyć ponownie. Obiekt promuje segregowanie odpadów „u źródła” i pokazuje, że zużyte przedmioty i opakowania mogą posłużyć jako surowce do wytwarzania nowych produktów. W trakcie budowy, na terenie Krakowa, prowadzona była intensywna kampania promocyjna inwestycji przyczyniająca się do polepszenia i podniesienia wiedzy społeczeństwa w zakresie funkcjonowania instalacji, poprawy stanu środowiska naturalnego oraz estetyki miasta.

W wyniku postępowania przetargowego operatorem obiektu, odpowiedzialnym za prawidłowe jego zarządzanie i funkcjonowanie, zostało Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Krakowie.

Więcej informacji:

Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie
ul. Centralna 53, 31-586 Kraków
tel. +48 (12) 616 7000
e-mail: sekretariat@zikit.krakow.pl
Fot. Mariusz Twardowski & ZIKiT/Kraków

Projekt: Budowa sieci nauczania na rzecz środowiska oraz ochrona pachnicy dębowej na obszarze wytypowanym do obszaru Natura 2000 PLH 300001 Biedrusko

Beneficjent: Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łopuchówko

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 347 681 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 194 305 EUR

Nowoczesna sieć nauczania

Niekorzystne zjawiska w środowisku człowieka są między innymi wynikiem braku świadomości ekologicznej. Konieczne stają się działania związane z ochroną, poprawą i przywróceniem bioróżnorodności ekosystemów prowadzone równoległe z kształtowaniem właściwych postaw społecznych dla zrozumienia działań służących poszanowaniu zasobów naturalnych i ochrony przyrody. W Polsce edukacją ekologiczną zajmują się m.in. organizacje ekologiczne, parki narodowe i krajobrazowe oraz Lasy Państwowe. Głównym celem projektu jest: poprawa poziomu edukacji ekologicznej kształtującej właściwe postawy społeczne w odniesieniu do środowiska, powstanie trwałych sieci współpracy i wymiana informacji w zakresie edukacji ekologicznej, zapewnienie ciągłości i istnienia pachnicy dębowej wraz z jej siedliskiem. Na projekt „Budowa sieci nauczania na rzecz środowiska oraz ochrona pachnicy dębowej na obszarze wytypowanym do sieci Natura 2000” składają się następujące przedsięwzięcia:

- Utworzenie Wirtualnego Laboratorium Interaktywnego Nauczania (WLIN) opartego na monitoringu środowiska. System laboratorium wirtualnego jest platformą wspomagającą przeniesienie informacji o środowisku leśnym i wodnym oraz zachodzących zjawiskach atmosferycznych. Główną zaletą systemu jest pełna dostępność informacji, przedstawienie ich w sposób atrakcyjny i niekonwencjonalny z możliwością wykorzystania w procesie edukacji. Do systemu zostały podłączone urządzenia umożliwiające ciągłą obserwację otoczenia (interaktywne aparaty fotograficzne prowadzące obserwacje fenologiczne) oraz pomiar warunków atmosferycznych (stacje meteo). Opracowany został cykl lekcji, które przeprowadzane przy pomocy nauczyciela korzystającego z funkcjonalności systemu stanowią dodatkowy walor mający na celu wzbudzenie zainteresowania uczniów kwestiami związanymi z ochroną środowiska. Wirtualne Laboratorium dostępne jest pod adresem www.wlin.pl
- Utworzenie Centrum Ochrony pachnicy dębowej w Łysym Młynie. Głównym celem powstania centrum jest podjęcie czynnej ochrony pachnicy dębowej na terenie wytypowanego obszaru Natura 2000 Biedrusko i w całej dolinie Warty oraz wypracowanie zasad postępowania ochronnego przeznaczonych do powszechnego stosowania. Pachnica dębowa, z racji swych wymagań ekologicznych, jest gatunkiem wskaźnikowym dla ekosystemów leśnych najbardziej zbliżonych do naturalnych, w których występuje martwe drewno w różnych stadiach rozkładu. Jest jednocześnie gatunkiem parasolowym tworząc w środowisku swego występowania warunki rozwoju dla

- Utworzenie ekspozycji poświęconej roli martwego drewna w lesie. Ekspozycja prezentuje złożoność ekosystemów leśnych na przykładzie starych i obumierających drzew oraz pozostającego w lesie martwego drewna.
- Utworzenie ścieżki edukacyjnej związanej z rolą wody w środowisku. Woda jest podstawowym elementem utrzymania równowagi w środowisku przyrodniczym. Woda to jednocześnie środowisko życia wielu organizmów, które są najdoskonalszymi bioindykatorami jej właściwości fizycznych i chemicznych. Wreszcie woda to źródło najczystszej odnawialnej energii. Te zagadnienia prezentowane są na przystankach, na ścieżce edukacyjnej wyznaczona wokół stawu młyńskiego. Edukacja tu prowadzona ma na celu podniesienie świadomości związanej z racjonalnym gospodarowaniem i ochroną wody.

szeregu innych gatunków, przede wszystkim owadów i grzybów. W ramach tego zadania funkcjonuje Leśne laboratorium – z którego korzystać mogą uczniowie szkół wszystkich poziomów nauczania. Przeznaczenie Leśnego laboratorium to edukacja przyrodnicza uczniów i studentów. Leśne laboratorium nie mogłoby istnieć bez możliwości obserwacji świata owadów. W tym celu w budynku odrestaurowanego, staraniem Nadleśnictwa Łopuchówko, drewnianego młyna wodnego została również wydzielona część z przeznaczeniem na pracownię entomologiczną. Zgromadzony w niej sprzęt optyczny i preparacyjny pozwala zainteresowanym osobom na obserwację świata owadów. Strona poświęcona pachnicy dębowej oraz działalności Ośrodka Edukacji Leśnej „Łysy Młyn” w Biedrusku dostępna jest pod adresem www.pachnica.pl

Projekt zrealizowany został na terenach Nadleśnictwa Łopuchówko w partnerstwie z Poznańskim Centrum Superkomputerowo Sieciowym, Instytutem Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN, Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, Katedrą Entomologii UP w Poznaniu, UG w Suchym Lesie, Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody „Salamandra”.

Więcej informacji:

Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łopuchówko
 Łopuchówko 1; 62-095 Murowana Goślina
 tel.: +48 (61) 8122-161, 8122-177
 e-mail: lopuchowko@poznan.lasy.gov.pl

Fot. Archiwum Nadleśnictwa Łopuchówko

Projekt: Ochrona gatunkowa rysia, wilka i niedźwiedzia w Polsce
Beneficjent: Fundacja WWF Polska
Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 659 448 EUR
Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 593 041 EUR

Drapieżniki pod ochroną

Ochrona dużych drapieżników od dawna należy do priorytetów Fundacji WWF. Organizacja ta była jednym z inicjatorów powołania w 1995 r. Large Carnivore Initiative for Europe – wspólnego przedsięwzięcia naukowców zajmujących się badaniem dużych drapieżników oraz praktyków działających na rzecz ich ochrony. Ta międzynarodowa inicjatywa zwraca szczególną uwagę na społeczny aspekt ochrony drapieżników na Starym Kontynencie. W takim też duchu został przygotowany przez Fundację WWF projekt pt. „Ochrona gatunkowa rysia, wilka i niedźwiedzia w Polsce”, który uzyskał dofinansowanie z Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Główne cele projektu to działanie na rzecz zachowania żywotnych populacji wilka, rysia i niedźwiedzia, ochrony środowiska ich występowania oraz łagodzenie skutków napięć społecznych wynikających z potrzeby ochrony tych zwierząt. W projekcie wyróżniono 5 działań – modułów, wśród których trzy (I, II, III) dotyczyły ochrony poszczególnych gatunków (niedźwiedzia, wilka i rysia), działanie IV – poprawy warunków do migracji, a więc problemów wspólnych dla wszystkich 3 gatunków oraz działanie V obejmujące zadania informacyjno-promocyjne i zarządzanie projektem.

W ramach **Działania I** (wdrożenie programu ochrony niedźwiedzia) zakupiono i przekazano pszczelarzom na obszarze występowania niedźwiedzia (głównie w rejonie Bieszczadów) 35 zestawów pastuchów elektrycznych. W ramach poprawy bazy pokarmowej niedźwiedzia odnawiano stare sady. Prześwietlono i odsłonięto ok. 3000 drzew oraz posadzono ponad 1000 drzew owocowych na terenie 12 bieszczadzkich nadleśnictw i Magurskiego Parku Narodowego.

Działanie II zawierało zadania skierowane na łagodzenie konfliktów związanych z występowaniem wilka. Na terenie województw: podkarpackiego, małopolskiego, warmińsko – mazurskiego oraz podlaskiego przekazano rolnikom łącznie 81 zestawów pastuchów elektrycznych oraz 18 owczarków podhalańskich do ochrony zwierząt gospodarskich. Ocenę efektów realizacji tych zadań zawiera raport przygotowanych dla obszaru Polski południowo-wschodniej, gdzie były one realizowane najbardziej intensywnie.

Zadania prowadzone w ramach **Działania III** dotyczyły przede wszystkim reintrodukcji rysia na obszarze Mazur – inicjatywy podjętej i prowadzonej przez Park Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie. W czasie trwania projektu wybudowano nowe 3 woliery reintrodukcyjne oraz wypuszczono do natury 6 rysy z zastosowaniem metody „born to be free”. W lutym 2011 r. na terenie Puszczy Piskiej i Lasów Napiwodzko – Ramuckich przeprowadzono zimowe tropienia rysy, na podstawie których stwierdzono obecność na tym obszarze nie mniej niż 8 rysy.

Działanie IV zawierało bardzo różnorodne zadania skierowane na poprawę warunków do przemieszczania się dużych drapieżników. Znalazły się tutaj m.in.: lokalizacja 25 tablic ostrzegających o możliwości wtargnięcia na drogę drapieżnika w cennych przyrodniczo rejonach Polski (w Bieszczadach, na Mazurach i Podlasiu) oraz akcja edukacyjna pt. „Zwolnij, zwierzę na drodze!”. Efektem działań była m.in. ankieta dot. wypadków ze zwierzętami oraz liczne opracowania i raporty, m.in. propozycje zmian legislacyjnych dotyczących ochrony korytarzy ekologicznych oraz plany działań dla poprawy łączności ekologicznej w wybranych miejscach.

Działanie V – obok zarządzania, zawierało promocję projektu oraz zadania o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Przygotowano m.in. 4 filmy dokumentalne poświęcone problematyce ochrony rysia, wilka i niedźwiedzia oraz potrzebom ochrony korytarzy ekologicznych. Telewizyjna premiera trzech filmów odbyła się jesienią 2012 r. W latach 2009-2010, we współpracy z Fundacją Bieszczadką, zorganizowano dwie duże imprezy plenerowe („Dziki Bieszczad” i „Dziki Karpaty”) poświęcone promocji ochrony dużych drapieżników. W ramach współpracy polsko-norweskiej w tym projekcie, norweski wybitny specjalista w dziedzinie badań i ochrony dużych drapieżników, prof. Jon Swenson, przygotował opracowanie pt. „Ochrona i zarządzanie populacjami dużych drapieżników w Szwecji i Norwegii”.

Więcej informacji:

Stefan Jakimiuk – kierownik projektu

„Duże drapieżniki w Polsce”

Natalia Kryt

WWF Polska

ul. Wiśniowa 38, 02-520 Warszawa

tel. +48 (22) 849 84 69; fax +48 (22) 646 36 72

tel. kom. +48 606 856 777

e-mail: sjakimiuk@wwf.pl

Fot. Stefan Jakimiuk/Armin Kobus

Projekt: Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska, na podstawie doświadczeń norweskich

Beneficjent: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ)

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 2 066 534 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 612 924 EUR

We współpracy z norweskim KLIF

Projekt PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska, na podstawie doświadczeń norweskich”, realizowany w latach 2007-2011, był wspólnym działaniem Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) oraz Norweskiego Urzędu ds. Kontroli Zanieczyszczeń (SFT), obecnie Norweskiej Agencji ds. Klimatu i Zanieczyszczeń (KLIF). Ze strony polskiej w projekcie uczestniczyli: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ), pilotażowo dwa Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska w Warszawie i w Rzeszowie oraz inspektorzy z pozostałych czternastu WIOŚ (w wybranych działaniach projektowych).

Celem ogólnym projektu było usprawnienie procesu wdrażania i egzekwowania prawa środowiskowego w Polsce, natomiast celem szczegółowym było zwiększenie efektywności kontroli przeprowadzanych przez IOŚ, poprzez wzrost wydajności i doskonalenie pracy inspektorów. Cel został osiągnięty przez realizację następujących działań:

Wdrożenie skutecznego systemu przetwarzania danych z kontroli.

- W ramach projektu stworzono informatyczny system wspomaganie kontroli (ISWK), który gromadzi i przetwarza dane o kontrolowanych zakładach i wynikach kontroli. W celu zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania zakupiono serwery i wydzierżawiono łącza, a także zaimportowano dane z systemów eksploatowanych przez WIOŚ oraz przeprowadzono szkolenia dla administratorów i inspektorów (w tym z narzędzia służącego do generowania raportów).

Wzmocnienie metodologiczne inspekcji.

- Efektem działania było opracowanie, we współpracy z partnerem norweskim i przy wykorzystaniu również doświadczeń holenderskich oraz szkockich, Systemu Kontroli (SK), na który składają się m.in. przejrzyste procedury do wykonywania kontroli, kontrolne listy branżowe (10 list dla 10 rodzajów przemysłu), kontrolne listy horyzontalne (8 list tematycznych), kontrolne listy weryfikacyjne oraz wzory dokumentów wykorzystywanych w codziennej pracy inspektora. Po raz pierwszy w działalności IOŚ opracowano i wdrożono klasyfikację zakładów obejmującą pięć kategorii ryzyka, co ma wpływ na zakres i częstotliwość kontroli, wprowadzono również kontrole w oparciu o dokumentację bez wyjazdu w teren. Ponadto, opracowano zasady wykonywania kontroli w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka, zasady wykonania kontroli Nadzoru Rynku oraz Przewodnik wykonywania kontroli, w którym obok zasad prowadzenia kontroli dostosowanych do obowiązujących przepisów prawa, przedstawiono podział kompetencji wewnątrz inspekcji,

wymagania dotyczące kwalifikacji pracowników inspekcji oraz metody oceny skuteczności pracy inspekcji i zasady współdziałania ze społeczeństwem. Opracowano również pięć poradników dla inspektorów dotyczących procesu kontroli. W GIOŚ założono forum internetowe wymiany doświadczeń dla inspektorów.

Zakup podręcznego sprzętu dla inspektorów.

- W ramach projektu zakupiono 30 zestawów, z których każdy składał się z przenośnego przyrządu pomiarowego do zbadania w terenie podstawowych parametrów zanieczyszczeń w ściekach oraz z podręcznych urządzeń elektronicznych: komputera przenośnego, skanera, drukarki, GPS i aparatu fotograficznego. Sprzęt pomiarowy umożliwia dokonanie szybkiej wstępnej oceny jakości ścieków oraz oceny zanieczyszczenia wód, zwłaszcza podczas kontroli interwencyjnych, w celu ustalenia potrzeby zaangażowania laboratorium WIOŚ do wykonania pomiarów. Inspektorzy przeprowadzając kontrole zakładów posługują się sprzętem elektronicznym do dokumentowania ustaleń kontroli, co zwiększa efektywność i skraca czas przeprowadzanej procedury.

Opracowanie systemu rozpowszechniania informacji wśród społeczeństwa.

- W ramach projektu opracowano, na podstawie przykładów norweskich, nowy portal GIOŚ, który oprócz nowej szaty graficznej, otrzymał nowe funkcjonalności takie jak: „komunikacja ze społeczeństwem” oraz podstronę „kontrola emisji punktowych”, gdzie można znaleźć informacje

na temat kontroli IOŚ oraz dane o emisjach zanieczyszczeń. Część portalu została również opracowana w języku angielskim. Dodatkowo, wydano i umieszczono na stronie GIOŚ broszurę informacyjną dla społeczeństwa pn. „Jak postępować przy nieprawidłowościach mogących mieć niekorzystny wpływ na środowisko”.

Więcej informacji:

Radosław Fienko – Dyrektor Generalny
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
tel. +48 (22) 825 98 15
e-mail: r.fienko@gios.gov.pl

Fot. Archiwum GIOŚ

Projekt: Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową

Beneficjent: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 801 359 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 673 367 EUR

Monitoring najwyższej klasy

Od kwietnia 2009 r. do grudnia 2010 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu korzystał ze wsparcia udzielonego przez Królestwo Norwegii poprzez dofinansowanie ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego na projekt PL0455 „Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową”, w ramach priorytetu 2.8 „Ochrona Środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych”.

Celem projektu była poprawa stanu środowiska w wyniku lepszego przestrzegania prawa, a celem bezpośrednim – monitorowanie poziomu zanieczyszczenia środowiska i kontrola podmiotów wprowadzających zanieczyszczenia do środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu jest jednostką administracji rządowej odpowiedzialną za kontrolę przestrzegania wymogów ochrony środowiska i monitoring stanu środowiska w województwie wielkopolskim.

Za przekazane środki finansowe zakupiono w 2009 roku 9 sztuk zaawansowanego technologicznie wyposażenia kontrolno-pomiarowego tj. trzy chromatografy gazowe, dwa chromatografy jonowe, dwa chromatografy cieczowe oraz spektrometr ICP i spektrometr AA. Wyposażenie to zostało zamontowane w jednostkach laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska zlokalizowanych w Poznaniu, Kaliszu, Koninie i Pile. Nowa aparatura pozwala na pełną realizację zadań i gwarantuje uzyskanie wymaganych przepisami prawa progów oznaczalności, precyzji i dokładności wyników badań próbek środowiskowych, odzwierciedlających rzeczywisty stan zanieczyszczenia środowiska.

W ramach projektu przeprowadzono również specjalistyczne szkolenia dla pracowników Laboratorium WIOŚ. Szkolenie zostało zrealizowane w dwóch etapach. Pierwszy etap, tzw. szkolenie instalacyjne, obejmował poznanie budowy, zasady działania i prawidłowej obsługi zakupionej aparatury. Drugi etap szkolenia dotyczył wykonywania analiz próbek środowiskowych i obsługi programów sterujących. W ramach projektu przeszkolono w sumie 18 osób w obsłudze chromatografów i 4 osoby w obsłudze spektrometrów.

W 2010 roku, w związku z powstałymi oszczędnościami w projekcie, WIOŚ wystąpił o wydłużenie jego realizacji do końca 2010 roku oraz realokację wolnych środków dofinansowania wraz z proporcjonalnym współfinansowaniem na dodatkowe zadania, tj. zakup 40 sztuk aparatury uzupełniającej wyposażenie laboratorium: urządzeń do poboru

próbek środowiskowych i ich analizy oraz pomiarów terenowych. Do końca 2010 r. sprzęt został dostarczony i zamontowany w laboratorium Inspektoratu.

Dzięki realizacji projektu PL0455 poprawie uległo techniczne wyposażenie laboratorium WIOS w nowoczesny sprzęt do wykonywania analiz związków organicznych i nieorganicznych w różnych komponentach środowiska tj. w wodzie, glebie, powietrzu. Aparatura ta częściowo zastąpiła wykorzystywane urządzenia, w związku z czym poszerzone zostały możliwości (liczba próbek analizowana w jednostce czasu) oraz zakres działania (liczba monitorowanych wskaźników zanieczyszczeń) laboratoriów. Wymiernym efektem jest poprawa jakości wykonywanych badań monitoringowych oraz badań kontrolnych podmiotów wprowadzających

zanieczyszczenia do środowiska i pełniejsza diagnoza stanu środowiska. Wyniki badań monitoringowych udostępniane są społeczeństwu bezpłatnie w wydawanym corocznie raporcie o stanie środowiska w województwie i na stronie internetowej www.poznan.wios.gov.pl

Więcej informacji:

Elwira Laskowska
Specjalista w Wydziale Monitoringu Środowiska
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu
ul. Czarna Rola 4; 61-625 Poznań
tel. +48 (61) 82 70 502
e-mail: sekretariat@poznan.wios.gov.pl

Fot. Archiwum WIOS/ Poznań

Projekt: Wzmocnienie kontroli przestrzegania prawa w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów wodnych w województwie małopolskim

Beneficjent: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Rzeczywisty całkowity koszt projektu: 1 819 207 EUR

Rzeczywiście wykorzystane dofinansowanie: 1 546 326 EUR

Kontrola i ochrona zasobów wodnych w Małopolsce

Projekt PL0302 „Wzmocnienie kontroli przestrzegania prawa w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów wodnych w województwie małopolskim” realizowany w latach 2008-2010, obejmował:

- Zakup i instalację aparatury kontrolno-pomiarowej;
- Implementację i walidację metod badań w zakresie oznaczania w wodach substancji priorytetowych i niebezpiecznych oraz kontrolę wewnętrzną i zewnętrzną badań wykonywanych w ramach projektu;
- Optymalizację sieci monitoringu wód;
- Rozwój i implementację systemu IT do gromadzenia, przechowywania, przetwarzania i udostępniania on-line danych środowiskowych;
- Promocję i zarządzanie projektem.

Projekt realizowany był w 2 etapach:

- etap I (maj 2008 – grudzień 2009). Głównym celem tego etapu było wdrożenie badań substancji priorytetowych w wodach powierzchniowych i podziemnych oraz opracowanie i wdrożenie nowoczesnych narzędzi informatycznych. Wszystkie zadania zostały zrealizowane w terminach i zakresach zgodnych z harmonogramem. Zadania realizowali pracownicy Delegatury WIOŚ w Tarnowie.
- etap II (styczeń – grudzień 2010). Dzięki oszczędnościom uzyskanym w trakcie realizacji etapu I możliwa była kontynuacja realizacji projektu. W etapie II głównym zadaniem było wdrożenie metodyki badania zbiorników zaporowych, a w szczególności metod badania elementów biologicznych. Zadania realizowali pracownicy Delegatury WIOŚ w Tarnowie i Nowym Sączu.

Przy realizacji zadań projektu współpracowało 17 ekspertów: z Politechniki Warszawskiej, Politechniki Krakowskiej, PAN, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Krajowej Rady Gospodarki Wodnej, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie i Wrocławiu.

Uzyskane rezultaty projektu – efekty w skali lokalnej i regionalnej:

- wdrożono 3 nowe systemy monitoringu: regionalny monitoring wód podziemnych, monitoring substancji priorytetowych w wodach powierzchniowych i podziemnych ujmowanych do spożycia, monitoring elementów biologicznych w zbiornikach zaporowych;
- wykonano 641 analiz wód powierzchniowych i podziemnych zawierających ponad 10 000 wyników substancji obecnych w wodach;
- zakupiono nowoczesną aparaturę, sprzęt pomiarowy i środki transportu za ok. 4 mln zł;

- wdrożono 20 metod badawczych pozwalających oznaczać 87 wskaźników jakości wód;
- uzyskano dane o rodzaju, zasięgu i zakresie presji działających na części wód przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę do picia;
- zorganizowano 32 szkolenia i warsztaty w tym: 19 z zakresu obsługi aparatury, 11 – programów informatycznych, 2 – wdrażania metod badawczych, a łączny czas szkoleń wyniósł ok. 400 godzin;
- w szkoleniach i warsztatach wzięło udział 96 osób, w tym także pracownicy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska z Rzeszowa, Kielc, Katowic, Opola, Wrocławia i ich delegatur (21 osób);
- zakupiono sprzęt komputerowy i oprogramowanie za kwotę ok. 1,3 mln zł, co pozwoliło wyposażać laboratoria WIOŚ w jednolity komputerowy system obsługi;
- dla potrzeb upowszechniania informacji o środowisku opracowano i wdrożono Bazę Danych Monitoringu

Wód, której założenia stały się podstawą do modułu „Wody” Systemu Informatycznego Inspekcji Ochrony Środowiska Ekoinfonet;

- opracowano nowe metodyki oceny stanu wód.

Uzyskane rezultaty zaprezentowano pracownikom Inspekcji Ochrony Środowiska z całej Polski na konferencji zorganizowanej w grudniu 2009 roku w Tarnowie. Rezultaty projektu zamieszczone są na stronie <http://www.wios.tarnow.pl/pl0302/>

Więcej informacji:

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie
Delegatura w Tarnowie
Teresa Reczek
tel. +48 (14) 6326120
e-mail: treczek@wios.tarnow.pl

Fot. Archiwum WIOŚ w Krakowie

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3 a
tel. (+48 22) 45 90 100
E-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl
www.nfosigw.gov.pl

Wydrukowano na papierze z certyfikatem PEFC

Egzemplarz bezpłatny.